

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ireneusz Lejczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Pauter SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2014 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. C.

przeciwko Przedsiębiorstwu (...) Spółka Akcyjna w L.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji Przedsiębiorstwo (...) Spółka Akcyjna w L.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 24 stycznia 2014 r. sygn. akt V P 14/13

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powódka A. C. domagała się zasądzenia na jej rzecz od Przedsiębiorstwa (...) S.A. z siedzibą w L. kwoty 150.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 kwietnia 2013 r. W uzasadnieniu pozwu wskazała, iż jej ojciec, L. C. od 1973 r. był zatrudniony w tym Przedsiębiorstwie. Decyzją z dnia 24 maja 2011 r. nr (...) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w L. stwierdził u L. C. chorobę zawodową - nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi. Podała, iż L. C. zmarł w dniu 29 września 2012 r., przy czym orzeczeniem z dnia 6 grudnia 2012 r. lekarz orzecznik ZUS Oddział

w L. ustalił, że śmierć poszkodowanego nastąpiła w związku z chorobą zawodową. A. C. argumentowała ponadto, że przeżyty silny stres psychiczny związany ze śmiercią ojca spowodował u niej negatywne skutki w sferze emocjonalno-psychicznej tym bardziej, że w dniu 18 listopada 2010 r. zmarła jej matka. Utraciła wcześniej odczuwaną radość życia, stała się zamknięta w sobie. Odczuwa pustkę, tęsknotę, i zagubienie. Dodatkowo powódka wskazała, iż w związku ze śmiercią ojca musiała zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania i szkołę, do której uczęszczała, co wzmagało u niej uczucie odosobnienia. Zdaniem powódki zapłata na jej rzecz kwoty 150.000,00 zł pozwoli zrekompensować cierpienia, jakich doznała. A. C. podała również, iż pismem z dnia 18 marca 2013 r. wezwała stronę pozwaną do zapłaty kwoty 200.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w terminie 14 dni od daty jego doręczenia, to jest od dnia 20 marca 2013 r., co uzasadniało żądanie odsetek od dnia 4 kwietnia 2013 r.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przepisanych. Nie kwestionując co do zasady roszczenia o zadośćuczynienie wywodziła, iż zgodnie z treścią decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w L. środowiskowe warunki pracy miały wpływ na stan chorobowy ojca powódki jedynie w 38,05%. W pozostałym zakresie wpływ na powstanie i rozwój choroby nowotworowej miały inne czynniki, nie związane z warunkami pracy, np. palenie papierosów. Przy określaniu wysokości zadośćuczynienia, powódka winna zatem uwzględnić wyłącznie ustalony, prawdopodobny stopień przyczynienia się istniejących środowiskowych warunków pracy do stwierdzonego u jej ojca schorzenia nowotworowego. Odpowiedzialność pracodawcy jest bowiem ograniczona tylko do normalnych następstw działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Jednocześnie strona pozwana wywodziła, iż dochodzona pozwem wysokość zadośćuczynienia jest wygórowana. Jakkolwiek zadośćuczynienie powinno mieć charakter kompensacyjny, a więc przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, to jednak nie może stanowić źródła wzbogacenia.

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy V Wydział pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy w punkcie I zasądził od Przedsiębiorstwa (...) S.A. w Lubieniu na rzecz powódki A. C. kwotę 70.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, w punkcie II w pozostałym zakresie powództwo oddalił, w punkcie III zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 3.405,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i w punkcie IV nakazał stronie pozwanej uiścić na rzecz Skarbu Państwa kwotę 140,00 zł tytułem zwrotu wydatków sądowych, zaliczając je w pozostałym zakresie na rachunek Skarbu Państwa.

Rozstrzygnięcie powyższe zapadło w oparciu o następujący stan faktyczny.

W okresie od 1973 r. do 1991 r. oraz od 2008 r. do 2010 r. L. C., ojciec A. C., był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) S.A. z siedzibą w L., ostatnio jako górnik i ładowacz pod ziemią.

W marcu 2010 r. u ojca powódki rozpoznano guza płuca prawego o charakterze gruczoloraka. Z tego powodu poszkodowany został poddany zabiegowi chirurgicznemu, a następnie był leczony chemioterapią.

Decyzją z dnia 12 października 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał L. C. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do dnia 30 września 2012 r.

Orzeczeniem z dnia 28 kwietnia 2011 r. nr 26/2011 D.Ośrodka Medycyny Pracy we W. Oddział w L. u L. C. rozpoznano nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi: nowotwory wywołane działaniem promieniowania jonizującego z prawdopodobieństwem indukcji przekraczającym 10%.

Decyzją z dnia 24 maja 2011 r. nr (...) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w L. stwierdził u L. C. chorobę zawodową nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi: nowotwory wywołane działaniem promieniowania jonizującego z prawdopodobieństwem indukcji przekraczającym 10%, wymienioną w pozycji 17.9 wykazu chorób zawodowych określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach. Z treści decyzji wynikało, iż przeprowadzona w Instytucie

Medycyny Pracy w Ł. szczegółowa analiza danych będących w posiadaniu Zakładu Ochrony Radiologicznej IMP w zakresie narażenia zawodowego na promieniowanie jonizujące, z uwzględnieniem palenia papierosów przez zainteresowanego wykazała, że szacunek prawdopodobieństwa udziału ekspozycji zawodowej na promieniowanie jonizujące indukcji nowotworu i L. C. wynosi 38.05%. W treści decyzji wskazano również, że dla stwierdzenia związku z rozpoznanego schorzenia a warunkami pracy w przypadku promieniowania jonizującego uwzględnia się prawdopodobieństwo indukcji, które winno przekraczać 10%.

Decyzją z dnia 26 lipca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał L. C. prawo renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową do 30 września 2012 r.

L. C. zmarł w dniu 29 września 2012 r. W orzeczeniu z dnia 6 grudnia 2012 r. lekarz Orzecznik ZUS Oddział w Ł. ustalił związek śmierci z chorobą zawodową stwierdzoną decyzją nr (...) z dnia 24 maja 2011 r.

A. C. ma aktualnie 18 lat. Od urodzenia mieszkała w B. wraz z matką B. C. i ojcem L. C.. Była osobą radosną, pełną życia i towarzyską. Miała bardzo dobry kontakt z rodzicami.

W dniu 28 listopada 2011 r. zmarła matka powódki. Po jej śmierci, powódka stała się smutna i zamknięta w sobie. Wycofała się częściowo z relacji z rówieśnikami. Po śmierci B. C., L. C. zaangażował się w opiekę nad córką. Spędzał z nią każdą wolną chwilę. Jeździli razem na ryby, nad jezioro i do przyrodniej siostry, W. I., z którą powódka nawiązała kontakt po śmierci matki. A. C. opiekowała się ojcem w czasie jego choroby. W 2012 r., gdy wyjechała na wakacje do Bułgarii, opiekę nad poszkodowanym sprawowała W. I., natomiast od września 2012 r., do opieki nad L. C. zatrudniono opiekunkę, która zajmowała się nim od rana do wieczora. Po śmierci ojca, powódka przeprowadziła się do przyrodniej siostry, do L..

Na podstawie opinii biegłych: psychiatry i psychologa z dnia 14 listopada 2013 r. ustalili, że u A. C. rozpoznaje się reakcję żałoby pod postacią zaburzeń lękowo-depresyjnych o umiarkowanym nasileniu. Zaburzenia w sferze psychiki, w istotnym stopniu zakłócają jej codzienne funkcjonowanie i nawiązanie adekwatnych relacji z otoczeniem. Ból po stracie ojca jest na tyle silny, że powoduje zamknięcie się na kontakty z otoczeniem. Powódka odizolowała się od ludzi. Nie uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne, nie wyjeżdża na wycieczki, po szkole zamyka się w pokoju. Strach przed zranieniem uniemożliwia nawiązanie nowych przyjaźni i zaadaptowanie się do nowego środowiska życia. Powódka odczuwa duży żal za utraconą rodziną i brak poczucia bezpieczeństwa. Z ojcem była bardzo głęboko związana emocjonalnie, zwłaszcza po śmierci matki, kiedy był on jedyną osobą, zapewniającą stabilne bezpieczeństwo. Powódka przeżyła bardzo trudny okres śmiertelnej choroby ojca i towarzyszyła mu w procesie umierania. Proces ten był psychicznie wyczerpujący i niósł ze sobą duże cierpienie i poczucie olbrzymiej straty. Cierpienie to spowodowało zmianę osobowości objawiająca się brakiem zaufania do otoczenia, podstawę wycofania, brakiem poczucia pewności i brakiem dolności nawiązywania bliskich relacji z drugim człowiekiem. Ponadto obniżony nastrój, duży poziom lęku zaburzają zdolności skupiania uwagi i zapamiętywanie, co powoduje gorsze wyniki w nauce. Bez odpowiedniej pomocy psychologicznej, zaburzenia te mogą przybrać trwałe charakter. Może to skutkować, brakiem możliwości zdobycia odpowiedniego wykształcenia i znacznie utrudnić jej w przyszłości odpowiedni awans zawodowy. Okres żałoby u powódki może trwać co najmniej kilka lat.

W związku ze śmiercią ubezpieczonego (...) S.A. w W. wypłaciło na rzecz powódki kwotę 14.000,00 zł.

Decyzją z dnia 25 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział w Ł. przyznał A. C. jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmierci L. C. zmarłego dnia 29 września 2012 r. wskutek następstw choroby zawodowej kwotę 28.941,00 zł.

Pismem z dnia 6 listopada 2012 r. powódka, reprezentowana przez W. I. wezwała stronę pozwaną do zapłaty na jej rzecz kwoty 250.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia.

W odpowiedzi na powyższe, stron pozwana wskazała, iż nie może ustosunkować się do żądań powódki, bowiem W. I. nie przedłożyła dokumentu, z którego wynikałoby prawo do reprezentowania siostry. Po przedłożeniu postanowienia

Sądu Rejonowego w Lubinie z dnia 19 grudnia 2012 r. o powołaniu W. I. i A. I. na opiekunów prawnych małoletniej A. C., strona pozwana w piśmie z dnia 24 stycznia 2013 r. odmówiła spełnienia świadczenia w żądanej wysokości.

Pismem z dnia 18 marca 2013 r. powódka zwróciła się do strony pozwanej o rozważenie zapłaty kwoty 200.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia w terminie 14 dni od daty doręczenia wezwania, które nastąpiło w dniu 20 marca 2013 r.

W odpowiedzi na powyższe, w piśmie z dnia 2 kwietnia 2013 r. strona pozwana, nie kwestionując co do zasady roszczeń o wypłatę zadośćuczynienia, odmówiła spełnienia świadczenia w żądanej wysokości.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, iż powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę prawną odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej stanowi art. 435 § 1 kc, zgodnie z którym prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

W odniesieniu do powyższego należy zaznaczyć, że bezsporna była podstawa odpowiedzialności Przedsiębiorstwa (...) S.A. z siedzibą w L. za skutki śmierci L. C. spowodowanej stwierdzoną u niego chorobą zawodową. Bezspornym było również i to, że w związku ze śmiercią L. C. powódka poniosła szkodę o charakterze niemajątkowym. Istota sporu sprowadzała się natomiast do ustalenia wysokości należnego zadośćuczynienia.

W ocenie Sądu I instancji istnieje adekwatny związek przyczynowy pomiędzy warunkami pracy ojca powódki u strony pozwanej a chorobą zawodową, co potwierdza niekwestionowana przez stronę pozwaną dokumentacja medyczna.

Odnośnie podnoszonej przez stronę pozwaną kwestii przyczynienia się ojca powódki do powstania szkody poprzez palenie papierosów Sąd Okręgowy wskazał, że nie wykazała ona aby w ten sposób przyczynił się do powstania choroby zawodowej.

W tym stanie rzeczy żądanie pozwu w ocenie Sądu Okręgowego było co do zasady usprawiedliwione, jednak jego wysokość tylko częściowo mieściła się w granicach uzasadnionych okolicznościami sprawy. Sąd Okręgowy wskazał, że na rozmiar szkody niemajątkowej doznanej przez A. C. niewątpliwie składały się cierpienia psychiczne. W związku ze stwierdzoną w 2010 r. chorobą nowotworową L. C., w okresach między kolejnymi pobytami w szpitalu wymagał stałej opieki, którą w głównej mierze sprawowała powódka. A. C. przeżyła zatem bardzo trudny okres śmiertelnej choroby ojca i towarzyszyła mu w procesie umierania. Proces ten był psychicznie wyczerpujący i niósł ze sobą duże cierpienie i poczucie olbrzymiej straty. Cierpienie to spowodowało zmianę osobowości objawiająca się brakiem zaufania do otoczenia, postawą wycofania, brakiem poczucia pewności i brakiem dolności nawiązywania bliskich relacji z drugim człowiekiem. Uwagę zwraca, że zaburzenia w sferze psychiki, w istotnym stopniu zakłócają codzienne funkcjonowanie poszkodowanej i nawiązanie przez nią adekwatnych relacji z otoczeniem. Ból po staracie ojca jest na tyle silny, że powoduje zamknięcie się na kontakty z otoczeniem. A. C. odizolowała się od najbliższych, w istotnym stopniu ograniczyła również kontakty z rówieśnikami. Nie uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne, nie wyjeżdża na wycieczki. Wolny czas najchętniej spędza w samotności.

Negatywne skutki w sferze emocjonalno-psychicznej powódki potęguje dodatkowo fakt, iż po śmierci ojca musiała przeprowadzić się do przyrodniej siostry, którą poznała dopiero po śmierci matki. Z tego względu niezbędna była również zmiana szkoły, przez co poszkodowana znalazła się w zupełnie nowym, obcym otoczeniu, co z pewnością intensyfikuje brak poczucia bezpieczeństwa. Istotne jest również, iż strach przed zranieniem, jaki uniemożliwia powódce nawiązanie nowych przyjaźni i zaadaptowanie się do nowego środowiska życia.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła strona pozwana, zarzucając mu naruszenie art. 445 § 1 kc wskutek błędnej wykładni polegającej na przyjęciu, że przepis ten stanowi podstawę ustalenia i zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz

najbliższego członka rodziny zmarłego za doznaną krzywdę, podczas gdy w sprawie właściwą podstawę stanowi art. 446 § 4 kc. Nadto podniósł zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie rażąco wygórowanej.

Zarzuca również naruszenie art. 362 kc przez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie przyczynienia się zmarłego do powstałej szkody, mimo jednoznacznej opinii Instytutu Medycyny Pracy w Ł., z której wynika, że udział zawodowej ekspozycji na promieniowanie jonizujące w indukcji nowotworu nie przekraczał 38,05%, zaś pozazakładowym czynnikiem ryzyka rozwoju nowotworu płuc było palenie przez L. C. papierosów.

Zarzuca naruszenie art. 233 §1 kpc przez błędną ocenę materiału dowodowego polegającą na bezzasadnym obniżeniu wartości dowodowej opinii Instytutu Medycyny Pracy w Ł., a w konsekwencji przez błędne i dowolne uznanie, że ustalenie wynikające z tej opinii wymagały przeprowadzenia dodatkowych dowodów.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik powódki w odpowiedzi na apelację strony pozwanej wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na rzecz powódki od strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie strona pozwana nie kwestionowała tego, że w świetle art. 435 § 1 kc ponosi odpowiedzialność za śmierć L. C. spowodowaną stwierdzoną u niego chorobą zawodową. Poza sporem również jest, iż powódka w związku ze śmiercią ojca poniosła szkodę niemajątkową (krzywdę).

Natomiast sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia wysokości zadośćuczynienia, w szczególności strona pozwana zarzuciła, że przyznana powódce kwota 70.000,00 zł jest kwotą znacznie wygórowaną. Nadto strona pozwana podniosła, że L. C. przyczynił się do zwiększenia szkody przez palenie papierosów.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że słusznie strona pozwana wskazała, iż to przepis art. 446 § 4 kc stanowi podstawę prawną zadośćuczynienia dla powódki, jako najbliższemu członkowi rodziny zmarłego, a nie jak błędnie wskazał Sąd I instancji art. 445 § 1 kc. Przepis art. 446 § 4 kc bowiem stanowi, że Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Jednak mimo wskazania błędnej podstawy prawnej, rozważania Sądu I instancji dotyczące kwestii zadośćuczynienia są prawidłowe.

Należy zgodzić się bowiem z Sądem Okręgowym, iż kwota pieniężna zadośćuczynienia powinna być przybliżonym ekwiwalentem doznanych cierpień fizycznych i psychicznych oraz powinna zostać utrzymana w rozsądnych granicach. Nadto zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, wobec czego nie może być symboliczne. Jeżeli chodzi o ustalenie wysokości zadośćuczynienia, to ustawodawca pozostawił to uznaniu sędziowskiemu, które oczywiście nie może być dowolne, lecz stanowić rezultat analizy okoliczności konkretnej sprawy. Wprowadzenie tzw. „luzu decyzyjnego” odnośnie wysokości zadośćuczynienia oznacza jednocześnie, że ingerencja sądu odwoławczego w przyznane zadośćuczynienie jest możliwa, o ile sąd orzekający o zadośćuczynieniu w sposób rażąco naruszył przyjęte zasady jego ustalania, a więc wtedy, gdy jest nadmiernie wygórowane lub zdecydowanie zbyt niskie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2004 r., I CK 219/04). Jedynie więc rażąca dysproporcja świadczeń albo pominięcie przy orzekaniu o zadośćuczynieniu istotnych okoliczności, które powinny być uwzględnione przez sąd jako wpływające na wysokość zadośćuczynienia przy założeniu, że musi ono spełniać funkcję kompensacyjną, ale nie może być jednocześnie źródłem nieuzasadnionego wzbogacenia się osoby pokrzywdzonej, uprawniają do ingerencji w zasądzone zadośćuczynienie. Skuteczny zarzut zasądzenia zadośćuczynienia w wygórowanej wysokości wymaga zatem wykazania, że pominięte zostały przez sąd orzekający okoliczności istotne dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia,

ewentualnie nienależycie ocenione, przez co zasądzone zadośćuczynienie jawi się jako rażąco zawyżone. Taka sytuacja, wbrew zarzutom apelacji, w realiach niniejszej sprawy nie zachodzi.

Strona pozwana zarzuciła, że kwota 70.000,00 zł jest rażąco wygórowana, przy czym to wygórowanie upatrywała w tym, że powódka nie była związana z ojcem, a jej przeżycia związane ze śmiercią ojca nie odbiegały od zwykle przeżywanej w takiej sytuacji, rozpaczy czy też smutku, pustki.

Należy podkreślić, że Sąd I instancji oceniając wielkość krzywdy doznanej przez powódkę zwrócił uwagę na rodzaj relacji łączących ją ze zmarłym ojcem, zakres doznawanych przez nią cierpień psychicznych oraz skutki jakie śmierć wywołała w jej życiu codziennym, co zostało potwierdzone w opinii biegłych: psychiatry i psychologa, której strona pozwana skutecznie nie podważyła. Nie sposób zanegować, że powódka silnie i boleśnie odczuła nagłą śmierć ojca - osoby jej najbliższej oraz że spowodowała ona zmianę jej dotychczasowego życia, a także że nadal odczuwa cierpienie i smutek z tego powodu. Nie można bowiem pominąć faktu, iż powódka z ojcem była głęboko związana, zwłaszcza po śmierci matki, gdy był on jedyną osobą zapewniającą jej bezpieczeństwo. Powódka przeżyła bardzo trudny okres śmiertelnej choroby ojca i towarzyszyła mu w procesie umierania. Proces ten był psychicznie wyczerpujący i niósł ze sobą duże cierpienie i poczucie olbrzymiej straty. Cierpienie to spowodowało zmianę osobowości objawiająca się brakiem zaufania do otoczenia, podstawę wycofania, brakiem poczucia pewności i brakiem dołności nawiązywania bliskich relacji z drugim człowiekiem. Zerwanie takich więzi rodzinnych stanowi oczywistą krzywdę podlegającą kompensacie, która powinna mieć odczuwalny i ekonomiczny charakter. Poza tym należy zauważyć aspekt materialny, jaki wiąże się ze śmiercią ojca, który niewątpliwie ma swój wydzźwięk i nie może ująć z pola widzenia przy ustalaniu kwoty zadośćuczynienia, ma wpływ bowiem na rozmiar krzywdy powódki. Jej szkoda stricte majątkowa podlegała kompensacie stosownym odszkodowaniem, ale stan niepokoju, obawy o poradzenie sobie w nowej rzeczywistości, pustki, osamotnienia, brak wsparcia ze strony ojca w codziennym życiu wchodzi w zakres krzywdy, która może być skompensowana odpowiednim zadośćuczynieniem.

W świetle tych okoliczności należy uznać, że zadośćuczynienie w kwocie 70.000,00 zł rekompensuje powódce w możliwie wystarczający sposób następstwa psychiczne po śmierci ojca spowodowaną stwierdzonej u niego chorobą zawodową i w konsekwencji nie sposób przyjąć, że jest kwotą rażąco wygórowaną. Niewątpliwie nie jest to kwota symboliczna, ale również wbrew twierdzeniom strony pozwanej nie stanowi źródła nieuzasadnionego wzbogacenia się powódki.

Nie można uznać za zasadny argument podniesiony przez stronę pozwaną, iż stan emocjonalny powódki odbiegał w sposób szczególny od normalnego stanu żałoby. Wręcz przeciwnie z opinii biegłych jasno wynika, że powódka głęboko odczuła stratę ojca i nadal ją odczuwa. Ból po stracie ojca jest na tyle silny, że ma obniżony nastrój, duży poziom lęku zaburzają zdolności skupiania uwagi i zapamiętywanie, co powoduje gorsze wyniki w nauce, a okres żałoby może u niej trwać kilka lat. Także nie ma podstaw do pomniejszania skutków żałoby przez stwierdzenie, że śmierć jest rzeczą oczywistą i powszechną. Co prawda śmierć, jako zdarzenie pewne, dotyczy również osoby najbliższej. Niemniej jednak śmierć osoby najbliższej w zdecydowanej większości przypadków wywołuje ból i cierpienie, wobec czego nie sposób przyjąć, że jest to rzecz typowa, szczególnie w kontekście art. 446 §4 kc.

Jeżeli chodzi o zarzut przyczynienia się L. C., przez palenie papierosów, do powstałej szkody, to w pierwszej kolejności należy wskazać, że wymaga to przeprowadzenia dowodu, z którego wyraźnie by wynikało, że gdyby ojciec powódki nie palił papierosów, to szkoda by nie powstała albo wystąpiła w mniejszym zakresie. Takiego dowodu strona pozwana nie przeprowadziła. Powoływanie się przez nią na opinię Instytutu Medycyny Pracy w Ł. jest nietrafne. Należy zauważyć, że celem wydania opinii przez ten Instytut było wskazanie, czy czynnik jonizujący występujący u strony pozwanej mógł spowodować u zmarłego L. C. powstanie choroby zawodowej, przy czym dla stwierdzenia związku przyczynowego pomiędzy rozpoznaniem schorzeniem nowotworowym, a narażeniem zawodowym na promieniowanie jonizujące, wystarczające jest ustalenie prawdopodobieństwa indukcji przekraczające 10% (poz. 17.9 wykazu chorób zawodowych określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach (Dz. U Nr 132, poz. 1115).

Przeprowadzona w tym Instytucie szczegółowa analiza, z uwzględnieniem palenia papierosów, wykazała, że szacunek prawdopodobieństwa udziału ekspozycji zawodowej na promieniowanie jonizujące w indukcji nowotworu wynosi 38,05%. Skoro stwierdzono u L. C. chorobę zawodową w związku z warunkami zatrudnienia u strony pozwanej, to ten czynnik musiał przekraczać co najmniej 10%. Natomiast fakt, iż palenie papierosów jest szkodliwe i wiąże się z nim ryzyko powstania wielu różnych chorób, w tym chorób nowotworowych, jest wiedzą powszechną. Jednak sama ta wiedza nie stanowi jeszcze wystarczającej podstawy do uznania, iż palenie papierosów było współprzyczyną rozwoju nowotworu płuc u L. C.. Do tego konieczne jest przeprowadzenie jednoznacznego dowodu świadczącego o przyczynieniu się do powstania choroby nowotworowej, którego strona pozwana nie przeprowadziła. Wobec tego nie sposób uznać, że strona pozwana wykazała przyczynienie się L. C. do powstania szkody i tym samym nie ma podstaw do zmniejszenia kwoty zadośćuczynienia.

Strona pozwana zarzuciła również, iż przyznane powódce kwoty jednorazowego odszkodowania z ubezpieczenia społecznego (28.941,00 zł) oraz odszkodowanie z (...) (14.000,00 zł) powinny pomniejszyć kwotę zadośćuczynienia. Należy zauważyć, że Sąd I instancji, ustalając wysokość zadośćuczynienia, dokonał rozliczenia powyższych kwot. Co prawda dokładnie nie określił sposobu ich rozliczenia, jednak wyraźnie wskazał, że przy uwzględnieniu tych kwot, kwota zadośćuczynienia wynosi 70.000,00 zł i jest kwotą odpowiednią. Wobec tego nie ma podstaw do pomniejszenia zadośćuczynienia o powyższe kwoty. Tym bardziej, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego otrzymane świadczenie odszkodowawcze z ubezpieczenia społecznego (jednorazowe odszkodowanie) należy uwzględniać przy ocenie wysokości zadośćuczynienia, co nie jest jednoznaczne z mechanicznym zmniejszeniem sumy zadośćuczynienia o kwotę tego odszkodowania.

Reasumując, w świetle okoliczności sprawy nie ma podstaw do uznania, iż kwota 70.000,00 zł jest kwotą rażąco wygórowaną, tym bardziej, że strona pozwana skutecznie nie wykazała, aby Sąd I instancji pominął istotne okoliczności przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia.

W świetle powyższych okoliczności Sąd Apelacyjny w punkcie I sentencji wyroku na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację strony pozwanej jako bezzasadną.

Strona pozwana jest zatem stroną przegrywającą sprawę i zgodnie z art. 98 kpc jest obowiązana zwrócić powódce, jako stronie przeciwnej, na jej żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym koszty zastępstwa procesowego. Pełnomocnik powódki wniósł o zasądzenie od strony pozwanej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych. W sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła 70.000,00 zł, wobec czego Sąd Apelacyjny w punkcie II wyroku w oparciu o §12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 j.t.) zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.700,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

R.S.